

Oplegvel Collegebesluit

Portefeuille P. Heiliegers
Auteur Dhr. MHW Bonsel
Telefoon 0235113054 E-mail: mhwbonsel@haarlem.nl
Reg.nr. CS/CC 2011/667511
GEEN bijlagen kopiëren
B & W-vergadering van 10 januari 2012

Onderwerp

september- en decembercirculaire 2011 Gemeentefonds

DOEL: Besluiten

Het college is bevoegd om hierover te besluiten. In lijn met de toezegging bij de begrotingsbehandeling in november 2011 wordt de raad geïnformeerd over de uitkomst van de circulaire.

B&W

- 1 Het college neemt kennis van de september- en de decembercirculaires 2011
- 2 De financiële uitkomsten van de circulaire worden voor wat betreft de jaren 2009, 2010 en 2011 meegenomen in de jaarrekening 2011 en voor wat betreft de jaren 2012 en volgende – als onderdeel van de herijking - verwerkt in de 1^e Bestuursrapportage 2012 en de Kadernota 2012
- 3 Betrokkenen worden geïnformeerd over de uitkomsten van de circulaire
- 4 De nota wordt ter informatie aan de commissie Bestuur gezonden.

Collegebesluit

Onderwerp: september- en decembercirculaire 2011 Gemeentefonds
Reg. Nummer: CS/CC 2011/667511

1. Inleiding

Het rijk bericht gemeenten door middel van circulaire over de uitkering uit het Gemeentefonds. Vooruitlopend op het verschijnen van de septembercirculaire 2011 is bekend gemaakt dat het accres (= groei of krimp van het Gemeentefonds door koppeling aan de rijksuitgaven) voor 2012 fors lager uitvalt. Voor Haarlem komt deze negatieve bijstelling neer op € 1,8 mln. Bij de begrotingsbehandeling in november is de raad hierover geïnformeerd. De bijstelling is niet meegenomen in de begroting 2012. Dat komt enerzijds door het (te) late beschikbaar komen ervan en anderzijds door de afspraak dat de herijking van het financiële meerjarenbeeld pas zal plaatsvinden bij het opstellen van de kadernota 2012. Tussentijdse bijstellingen op basis van circulaire, die voor wat betreft de accresramingen vaak het karakter hebben van dagkoersen, past daar niet bij.

Bij de begrotingsbehandeling is toegezegd dat de raad nadere informatie zou ontvangen over de septembercirculaire. Omdat na het uitkomen van de circulaire nog onduidelijkheid bestond over een aantal belangrijke ontwikkelingen is hiermee nog even gewacht. De ontwikkelingen betreffen o.a. de gevolgen van de rijksmaatregelen in de vorm van decentralisaties en de voorgenomen herverdeling van het gemeentefonds. Daarnaast was onduidelijk in hoeverre de tegenvallende economische ontwikkeling aanleiding zou vormen voor extra rijksbezuinigingen. Inmiddels is wel bekend dat de herverdeling van het gemeentefonds is uitgesteld tot 2014 en dat extra rijksbezuinigingen, gelet op de economische recessie waarin Nederland zich bevindt, onontkoombaar zijn. Over de decentralisaties valt weinig nieuws te melden.

Omdat er onlangs ook een extra decembercirculaire is uitgekomen, achten wij het raadzaam om de raad nu in te lichten over de laatste ontwikkelingen.

2. Besluitpunten college

- 1 Het college neemt kennis van de september- en de decembercirculaire 2011
- 2 De financiële uitkomsten van de circulaire worden voor wat betreft de jaren 2009, 2010 en 2011 meegenomen in de jaarrekening 2011 en voor wat betreft de jaren 2012 en volgende – als onderdeel van de herijking - verwerkt in de 1^e Bestuursrapportage 2012 en de Kadernota 2012
- 3 Betrokkenen worden geïnformeerd over de uitkomsten van de circulaire
- 4 De nota wordt ter informatie aan de commissie Bestuur gezonden.

3. Beoogd resultaat

Het in kaart brengen van de (financiële) uitkomsten van de september- en de decembercirculaire en de betekenis daarvan voor het financiële beeld van de gemeente Haarlem.

4. Argumenten

De informatie in de septembercirculaire 2011 heeft met name betrekking op de ontwikkeling van het accres en op de financiële gevolgen van de afspraken uit het Bestuursakkoord. Daarnaast bevat de circulaire informatie over specifieke mutaties, waarvan de structurele toevoeging van gelden voor bijzondere bijstand voor kwetsbare groepen, de omvangrijkste is.

De decembercirculaire bevat nadere informatie over de afgelopen jaren en het lopende boekjaar, hetgeen van belang is voor het opstellen van de jaarrekening 2011.

Navolgend wordt nader ingegaan op de uitkomst van de september- en decembercirculaire.

Septembercirculaire 2011

Accessen

Een belangrijk onderwerp van de circulaires over het gemeentefonds betreft de raming van het accres. Via de evenredigheidsystematiek zijn rijksuitgaven en gemeentefonds aan elkaar gekoppeld. In de jaren 2009 – 2011 is i.v.m. de crisisbestrijding afgezien van deze koppeling en zijn de accessen op voorhand vastgesteld. Als onderdeel van het bestuursakkoord¹ is de koppeling voor 2012 weer ingevoerd.

Vooruitlopend op de septembercirculaire 2011 is het accres voor 2012 (en volgende jaren) bekend gemaakt. Dit cijfer wijkt voor 2012 fors negatief af van de eerdere raming uit de meicirculaire 2011.

Accessen 2012–2016 volgens de september en de meicirculaire 2011 (in mln en %), v = voordelig, n = nadelig

Uitkeringsjaar	2012	2013	2014	2015	2016
Accres septembercirculaire	- 88 n	144 v	405 v	92 v	561 v
In procenten	- 0,52%	0,86%	2,42%	0,54%	3,37%
Accres conform meicirculaire	91 v	120 v	300 v	119 v	424 v
In procenten	0,55%	0,74%	1,84%	0,69%	2,59%
Vershil september- en meicirculaire	-179 n	24 v	105 v	27 n	137 v
Landelijk effect cumulatief		-155 n	-50 n	-77 n	60 v
Aandeel Haarlem, cumulatief	- 1,8 n	- 1,6 n	- 0,5 n	- 0,8 n	0,6 v

Het accres voor 2012 valt € 179 mln lager uit. Voor Haarlem komt dat neer op een nadeel van ca. € 1,8 mln. Het gaat daarbij om een structureel effect dat voor de latere jaren, als gevolg van meevallende accessen voor die jaren, wordt teruggebracht en in 2016 omslaat in een positief verschil. Ervaring wijst evenwel uit dat de ramingen voor de latere jaren onzeker zijn en dat hier niet al te veel waarde aan moet worden toegekend. Dat geldt in mindere mate ook voor de raming 2012. De omvangrijke en onverwachte bijstelling voor 2012, die bovendien op een zeer laat moment bekend wordt, plaatst gemeenten voor 2012 voor een lastige financiële opgave. Het is de vraag of het rijk zich hiervan voldoende rekenschap geeft. Het feit dat dergelijke mutaties zich kunnen voordoen vraagt om een permanente alertheid bij gemeenten. Dat geldt des te meer omdat er, gelet op de tegenvallende economische ontwikkeling in Nederland, niet valt te ontkomen aan aanvullende rijksbezuinigingen. Hierover zal in het voorjaar van 2012 worden besloten tot aanvullende rijksbezuinigingen. Dan zal ook manifest worden wat de doorwerking van deze maatregelen op het gemeentefonds zijn.

¹) Omdat het onderdeel 'werk' uit het Bestuursakkoord niet is overgenomen door het VNG congres, is de benaming gewijzigd in bestuursafspraken 2011-2015. Dit houdt in dat de afspraken, met uitzondering van het onderdeel werk, verder gewoon worden uitgevoerd.

In Haarlem is afgesproken om het financiële meerjarenbeeld bij de Kadernota 2012 tegen het licht te houden en om niet varen op de (dag)koersen van de circulaires. Dat betekent dat de bijstelling van het accres, die in het kader van de begrotingsbehandeling wel is gemeld, niet in het financiële meerjarenbeeld is verwerkt. Dat geldt ook voor de overige financiële mutaties die voortvloeien uit de septembercirculaire. Voor zover deze mutaties betrekking hebben op 2012 zullen de wijzigingen worden verwerkt in de eerste Berap van 2012.

Decentralisaties

De bestuursafspraken 2011-2015 bevatten afspraken over de decentralisaties van Begeleiding AWBZ en Jeugdzorg.

- *Transitiekosten decentralisatie AWBZ begeleiding naar de Wmo*
Ter compensatie van de kosten die samenhangen met de decentralisatie van de functie begeleiding uit de AWBZ stelt het kabinet voor 2012 een bedrag van € 47,6 mln en voor 2013 een bedrag van € 32 mln beschikbaar. Voor Haarlem komt dat neer op € 3,5 ton in 2012 en € 2,4 ton in 2013.
- *Decentralisatie uitkering Centra voor jeugd en gezin*
Voor deze decentralisatie stelt het rijk structureel € 359 mln beschikbaar. Het aandeel van Haarlem daarin bedraagt met ingang van 2012 ruim € 3,3 mln.
- *Decentralisatie uitkering Eigen Kracht*
Voor de jaren 2011 t/m 2013 ontvangt Haarlem, als een van de 18 grote gemeenten, een bedrag van jaarlijks € 50.000. Deze gelden worden ter beschikking gesteld om vrouwen zonder startkwalificaties te begeleiden naar werk, De gemeente heeft daarvoor een samenwerkingsafpraak met het rijk getekend.

Overige mutaties

De belangrijkste overige mutaties zijn:

Bijzondere bijstand voor kwetsbare groepen

Met ingang van 2012 wordt structureel € 90 mln toegevoegd aan het gemeentefonds om de cumulatie van inkomenseffecten voor kwetsbare groepen zoals chronisch zieken, gehandicapten en ouderen, te verzachten. Voor Haarlem komt deze toevoeging neer op ruim € 7 ton.

Regionale omgevingsdiensten (RUD's)

Met ingang van 2012 wordt het gemeentefonds gekort voor € 50 mln, oplopend tot € 80 mln in 2013 en € 100 mln voor 2014 en verder. Daarmee wordt een eerder in de meicirculaire afgeblazen korting alsnog doorgevoerd. De door het rijk ingehouden middelen worden in eerste instantie gereserveerd voor mogelijke knelpunten bij de invoering van de Wet Werken naar Vermogen. De korting voor Haarlem komt neer op € 4,5 ton in 2012, € 8 ton in 2013 en € 1 mln voor 2014 en latere jaren.

Aanpassing norm kwijtschelding en bijzondere bijstand i.v.m. kosten kinderopvang

Om de armoedeval voor alleenstaande ouders met een laag inkomen, krijgen gemeenten de mogelijkheid om bij kwijtschelding van lokale belastingen rekening te houden met de kosten van formele kinderopvang. Om gemeenten daarbij te

ondersteunen wordt met ingang van 2012 structureel € 10 mln aan het gemeentefonds toegevoegd. Dat komt voor Haarlem neer op € 80.000.

Vergoeding uitvoeringskosten decentralisatie Jeugdzorg

Zie onder decembercirculaire

De mutaties zijn samengevat in de onderstaande tabel

Overzicht financiële decentralisaties en overige (taak)mutaties (x € 1.000), v= voordelig, n = nadelig

Uitkeringsjaar	2012	2013	2014	2015	2016
Transitiekosten decentralisatie AWBZ	350 v	240 v	-	-	-
Decentralisatie Jeugd	3.360 v	3.360 v	3.360 v	3.360 v	3.360 v
Decentralisatie Eigen kracht	50 v	50 v	-	-	-
Bijzondere bijstand kwetsbare groepen	700 v	700 v	700 v	700 v	700 v
Korting RUD's	- 450 n	- 790 n	- 1.000 n	- 1.000 n	- 1.000 n
Aanpassing norm kwijtschelding	80 v	80 v	80 v	80 v	80 v
Vergoeding uitvoeringskosten decentralisatie jeugdzorg	65 v				

Precarioheffing

In de circulaire wordt melding gemaakt van het Wetsvoorstel dat door het ministerie van BZK wordt voorbereid om de precarioheffing op ondergrondse kabels en leidingen af te schaffen. Onduidelijk is nog wanneer dit wetsvoorstel van kracht kan worden. Dit zal waarschijnlijk niet voor 2013 zijn. Ook is onduidelijk welke compensatie gemeenten kunnen verwachten om de negatieve gevolgen op te vangen. Haarlem ontvangt jaarlijks € 4,8 mln uit de heffing. Dit bedrag wordt in lijn met de afspraak in het coalitieakkoord gebruikt voor schuldaflossing.

Decembercirculaire 2011

Bijstellingen 2009, 2010 en 2011

De circulaire is vooral retrospectief. Voor de jaren 2009 en 2010 worden extra bedragen beschikbaar gesteld op grond van een technische wijziging. Voor beide jaren gaat het om ca. € 6 ton. Voor 2011 komt een extra bedrag beschikbaar van ruim € 2 mln. Daarvan heeft ca. € 6 ton betrekking op de eerdergenoemde technische wijziging. Daarnaast is er sprake van bijstellingen van de diverse verdeelmaatstaven zoals omgevingsadressendichtheid, aantallen bijstandsgerechtigden, laag inkomens e.d. Deze positieve bijstellingen worden meegenomen bij het opstellen van de jaarrekening 2011

Vergoeding uitvoeringskosten decentralisatie Jeugdzorg

Voor 2012 wordt in de circulaire een bedrag van ruim € 65.000 beschikbaar gesteld voor uitvoeringskosten decentralisatie jeugdzorg. Dit is een taakstellend bedrag.

Bijstelling 2012

Op grond van landelijke ontwikkelingen in de uitkeringsbasis wordt voor 2012 een bedrag van € 220.000 extra beschikbaar gesteld. Dit bedrag kan in mindering worden gebracht op de eerdere in de septembercirculaire aangegeven korting van € 1,8 mln (zie tabel pag. 2), zodat voor 2012 een nadeel resteert van € 1,6 mln. Over de latere jaren geeft de decembercirculaire geen financiële bijstellingen.

Herverdeling Gemeentefonds

Ten aanzien van de voorgenomen herverdeling van het Gemeentefonds wordt in de circulaire aangegeven dat de fondsbeheerders hebben afgesproken dat dit niet eerder dan 2014 aan de orde komt. De decentralisaties krijgen voorrang.

Stand van zaken decentralisaties

Navraag bij de VNG en in het 100.000+ overleg grote gemeenten leert dat er nog weinig (cijfer)materiaal voorhanden is. Wel is er een concept Wet Werken naar Vermogen ter consultatie aan de VNG voorgelegd. De VNG constateert dat dit concept de eerder door gemeenten geuite bezwaren niet wegneemt. Het gaat daarbij om:

- Het ontbreken van een duidelijke en samenhangende benadering en aanpak;
- Het feit dat het succes van Werken naar Vermogen volledig afhankelijk wordt gemaakt van inspanningen van gemeenten;
- Het financiële kader is louter gericht op het op orde brengen van de rijksfinanciën niet op dat van gemeenten, sterker nog er is daarbij voor gemeenten sprake van grote financiële risico's;
- Het wetsvoorstel beknop de beleidsvrijheid van gemeenten zodanig dat de wet daarmee onuitvoerbaar wordt voor gemeenten.

Economische vooruitzichten

Uit de recente publicatie van het CPB blijkt dat de Nederlandse economie in een recessie terecht is gekomen. Dat betekent dat er niet te ontkomen valt aan extra rijksbezuinigingen. Over de omvang van de rijksbezuinigingen en de doorwerking daarvan op het Gemeentefonds valt op dit moment nog weinig concreets te zeggen. De verwachting is dat het rijk in het komend voorjaar hierover nader zal besluiten.

5. Kanttekeningen

N.v.t.

6. Uitvoering

De uitkomsten van de circulaire zullen, samen met de andere informatie die in de komende maanden wordt verzameld en die van invloed is op de financiële positie van Haarlem, worden verwerkt in de eerste Bestuursrapportage 2012 en de Kadernota 2012.

Het college van burgemeester en wethouders

de secretaris

de burgemeester